

LAUSUNTO 9.3.2026

Vastaanottaja: Liikenne- ja viestintävaliokunta

Asia: VNS 10/2025 vp Valtioneuvoston selonteko valtakunnallisesta liikennejärjestelmäsuunnitelmasta vuosille 2026–2037

Aika: 9.3.2026

Vammaisfoorumin lausunto Valtioneuvoston selonteosta valtakunnallisesta liikennejärjestelmäsuunnitelmasta vuosille 2026–2037 (VNS 10/2025 vp)

Vammaisfoorumi kiittää mahdollisuudesta lausua asiassa.

Esteettömyys ja yhdenvertaiset liikkumismahdollisuudet

Vammaisfoorumi pitää tärkeänä, että valtakunnallisessa liikennejärjestelmäsuunnitelmassa tunnistetaan eri väestöryhmien liikkumistarpeet ja että vammaiset henkilöt huomioidaan nimenomaisesti yhtenä käyttäjäryhmänä. Esteettömyys ja saavutettavuus ovat keskeisiä edellytyksiä vammaisten henkilöiden yhdenvertaiselle osallistumiselle yhteiskuntaan.

Vammaisfoorumi korostaa myös liikenne- ja viestintäministeriön esteettömyysvision ripeän ja kattavan toimeenpanon merkitystä. Vision tavoitteet ovat kunnianhimoisia ja kannatettavia, mutta niiden toteutumisen varmistamiseksi tarvitaan selkeä toimeenpano-ohjelma, riittävä rahoitus sekä järjestelmällinen seuranta. Ilman näitä riskinä on, että vision tavoitteet eivät konkretisoidu lainkaan käytännön liikennejärjestelmän kehittämisessä.

Liikennejärjestelmän kehittämisessä tulee varmistaa esteettömät matkaketjut, joissa kaikki ketjun osat (infrastrukturi, liikennevälineet ja kalusto, palvelut sekä tieto) ovat kaikkien käytettävissä. Erityistä huomiota tulee kiinnittää julkisen liikenteen pysäkkeihin ja laiturialueisiin, liikenteen solmukohtiin sekä ajantasaisen ja saavutettavan esteettömyystiedon saatavuuteen.

Myös liityntäpysäköinnin esteettömyys on tärkeä osa toimivaa matkaketjua. Esteettömien pysäköintipaikkojen ja latauspisteiden saatavuus mahdollistaa monille vammaisille henkilöille oman auton ja joukkoliikenteen yhdistämisen.

Liikkumisen palvelut ja kuljetusjärjestelmät

Suunnitelmassa esiin nostettu eri lakien perusteella järjestettävien henkilökuljetusten yhdistely voi joissakin tilanteissa parantaa palvelujen saatavuutta. Vammaisfoorumi kuitenkin muistuttaa, että vammaisten henkilöiden liikkumistarpeet ovat yksilöllisiä eikä matkojen yhdistely sovellu kaikille. Matka-ajan kohtuuttomat pidentymiset tai toimintakykyyn liittyvät rajoitteet voivat estää yhdistelyn käytön. Palvelujen järjestämistavat eivät saa heikentää tosiasiallista yhdenvertaisuutta tai estää palvelujen käyttöä.

Vaikutusten arviointi

Liikennejärjestelmäsuunnitelman vaikutuksia tulisi arvioida nykyistä kattavammin eri käyttäjäryhmien näkökulmasta. Vammaisfoorumi korostaa vammaisvaikutusten arvioinnin merkitystä osana suunnitelman toimeenpanoa. Tämä tukisi sosiaalisen kestävyys ja yhdenvertaisuuden tavoitteiden toteutumista.

Liikennejärjestelmän toimivuus ei monille vammaisille henkilöille ole vain mukavuustekijä, vaan edellytys turvalliselle liikkumiselle ja osallisuudelle esimerkiksi työssäkäyntiin, opiskeluun ja yhteiskunnalliseen osallistumiseen.

Liikennejärjestelmän muutokset ja saavutettavuus

Mahdolliset joukkoliikenteen vuorojen väheneminen, palvelutason heikkeneminen tai lippujen hintojen nousu heikentäisivät vammaisten henkilöiden yhdenvertaisia liikkumismahdollisuuksia. Samoin kävelyn ja pyöräilyn edistämisen rahoituksen väheneminen voi vaikuttaa erityisesti henkilöihin, jotka käyttävät liikkumisen apuvälineitä.

Ilmastonmuutoksen vaikutuksia arvioitaessa tulee huomioida myös teiden ja erityisesti kevyen liikenteen väylien kunnossapito. Vaihtelevat sääolosuhteet, jäätyminen ja epätasaiset pinnat voivat tehdä liikkumisesta vaarallista erityisesti apuvälineitä käyttäville tai näkövammaisille henkilöille.

YK:n vammaisyleissopimus

Suomi on sitoutunut YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevaan yleissopimukseen (CRPD). Sopimuksen artikla 9 velvoittaa varmistamaan vammaisille henkilöille yhdenvertaisen pääsyn fyysiseen ympäristöön, kuljetukseen, tiedottamiseen ja viestintään. Lisäksi artikla 20 korostaa vammaisten henkilöiden oikeutta mahdollisimman itsenäiseen henkilökohtaiseen liikkumiseen.

Vammaisfoorumi pitää tärkeänä, että liikennejärjestelmäsuunnitelmassa tunnistetaan nämä velvoitteet ja että esteettömyys sekä saavutettavuus sisällytetään läpileikkaavina periaatteina liikenteen infrastruktuuriin, palveluihin ja tietojärjestelmiin.

Lopuksi

Vammaisfoorumi korostaa, että sosiaalisesti kestävä liikennejärjestelmä edellyttää esteettömyyden ja saavutettavuuden huomioimista kaikessa liikennesuunnittelussa. Liikennejärjestelmän tulee mahdollistaa kaikkien ihmisten, myös vammaisten henkilöiden, turvallinen, sujuva ja yhdenvertainen liikkuminen koko maassa.

Vammaisfoorumi ry

Maija Aatelo

Puheenjohtaja

Anni Kyröläinen

Pääsihteeri

p. 045 217 4936

anni.kyrolainen@vammaisfoorumi.fi

Vammaisfoorumi on 30 valtakunnallisen vammaisjärjestön yhteistyöjärjestö, jonka tarkoituksena on YK:n vammaisten ihmisten oikeuksia koskevan sopimuksen mukaisesti edistää vammaisten ihmisten yhdenvertaisen osallistumisen mahdollisuuksia yhteiskunnassa. Vammaisfoorumi edustaa jäsenjärjestöjensä kautta noin 223 000 vammaista ja pitkäaikaissairasta ihmistä.